

Íme, itt a tények.

A felek az állomási illetéket két járásb. előtt perelték a feladó vasút, a m. kir. államvasutak ellen. Nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy a m. kir. államvasutak jogügyi osztálya ez ügyben úgyszólván heroikus munkát végzett, mert ezernyi meg ezernyi pert volt köztelen az osztrák cs. kir. államvasút érdekében ellátni, éppen a magyar szállítók zsebe ellen, de törvényes kötelességét, mely az üzletszabályzatból és a vasutak közötti szolidaritásból folyik, a legnagyobb erélyvel és buzgalommal, sőt tehetséggel végezte. Már a kir. járásbírósnál kétféle felfogás mutatkozott: az egyik marasztalta a vasutat, a másik elutasította a felperest. Ezen összes perek nagy része négyszáz koronán aluli lévén, a kir. kereskedelmi és váltótörvényszék feleb* bezési tanácsa utolsó fokban döntött és ez a döntés a vissztérítést kérő felekre nézve kedvező volt. Mindkét főkérdésben, vájjon az állomási illeték kezelési illeték-e és ekkép csak az üzletszabályzathoz tartozó kezelési illetékek között statuálható, valamint a hirdetés kérdésben is, a törvényszék döntése az osztrák cs. kir. vasutak ellen döntött, igen részletesen okadatolt ítéletben.

Itt kezdődik az igazságszolgáltatás teljes debacle-ja.

Milliókra szóló pervitát, bármily tisztelettel legyen bárki is valamely törvényszék iránt, nem lehet már a védendő érdekek fontossága szempontjából akkor, ha még a kir. tábla és a kir. Curia még nem döntött, a törvényszék mint utolsó fórum döntésével befjezni.

A vasút tehát kényszerítette a feleket, hogy oly pert indítsanak, a mely 400 koronán felüli lévén, a budapesti kir. Ítéltábla, felülvizsgálati tanácsa elé kerülhessen, a mely vasúti ügyekben akkori elnökének kiváló szaktudása révén a legelső bíróság az országban. Megjegyezzük, hogy mi éppen azt a helyzetet tartjuk fonáknak, hogy akkor, amikor az adóbírósnál ezernyi per van, egyszerű egyesítés útján ne lehessen a kir. tábla, vagy a kir. Curia ítélezését látni, mert egy-egy kereset 400, vagy 1000 koronán aluli és álutakon, ügyvédi fortélyokkal kelljen az ugyanegy kérdésben sok felperesre irányadó Ítéletet a felperes kegyelmétől, vagy megszorultságától függővé tenni azt, hogy a felső bíróság Ítélezzen, ami tulajdonképeni hivatása, ha a 36 millió 200 koronás sommás perekre van is széttöredezve.

A kir. tábla mindkét alsóbírósnál ítéletet megváltoztatta, a vasút álláspontját fogadta el, mert a fuvardíjat a vasúti miniszterium joggal állapíthatta meg és a kihirdetést kellőnek fogadta el.

Indokai azonban nem mindenben cáfolták meg a törvényszék ítéletét.

A törvényszéknél igen számos per várt elintézésre, a járásbírósnál, különösen a VI. ker., a Stationsgebührrpek özönében majd megfulladt; nem kis kezelést okoztak azonkívül a 40 kor. aluli összegekben beadott fizetési meghagyások.

A járásbírósnál nem inerte ítélezni önállóan, mert hisz a lelkiismeretes bíró, aki 40 koronán aluli perben utolsó fokban dönt, belátta, hogy döntésével százezernyi összegekben fogna felebbezhetlenül Ítélezni. A míg tehát a végső fórum ez ügyben nem ítelt, ezen ügy éket halasztották – bár törvényes indok nem volt reá – – szóval lelkiismereti kényszerből amerikázni voltak kénytelenek.

A törvényszék a kir. tábla ítéletét nem fogadta el irányadónak, a táblával szemben is fentartotta a vas-

Az „állomási illeték” kérdése.

Írta: *Dr. Kohn Jakab,*
budapesti ügyvéd.

A fenti cím alatt ismeretes kérdésnek nem az érdeméről kívánok szólni, mert azt már a bíróságok minden fokon bíralták el, hanem arról a kalandos utazásról, jobban mondva, igazságügyi pottpourriról akarok megemlékezni, a mely ennek az országnak teljes hangzavarát a jogszolgáltatásban klasszikusan dokumentálja.

Tudvalevő, hogy az osztrák cs. kir. vasútügyi minisztérium abból a Reichsrafhban is vita alá került alkalomból, hogy a vasúti alkalmazottak fizetését felemelje, ennek a pénzügyi műveletnek fedezetét abban találta, hogy minden, az osztrák cs. kir. államvasutakon szállításra vagy leadásra kerülő áru kocsirakománya, illetve 100 kgr. után 2 fillér beszedését rendelte el még 1908-ban. Ezt a rendelkezést a hivatalos lapban kihirdette. Ausztriában a legfelsőbb bíróság az ez ellen történt felszólalások folytán keletkezett pervitát oly ítélettel fejezte be, hogy ezen állomási illeték cím alatt beszédett fuvarilletéket visszaperlő feleket elutasította és ekkép a vasutak álláspontját mind a két e perben felmerült kérdésben, úgy az anyagi jogi részét illetően, hogy egyáltalán lehet-e ily mellékilletéket kiróni, valamint abban a részben, hogy kellően hirdettetett-e ki ezen díjemelés, teljesen magáévá tette.

A magyar bíróságoknál e kérdést hasonlíthatlanul alaposabban tárgyalták a felek is, a bíróságok is. De á milyen alapos volt ez a munka, annyira kiviláglott ezen per keretén belül igazságszolgáltatásunk teljes széttördeltsége, kiderült, hogy itt bírói tekintély nincs, kiderült, hogy az egész igazság pro vagy contra véletlenektől függ, hogy a jogegység egy álom és a mi legkülönb dolog, hogy úgy látszik, ez a milliókat felölő kérdés a közigazgatás pókhálós szelleme által fog végelintést nyerni.

utat marasztaló álláspontját, ami ritkaság, de úgy látszik, abban lelte indokát, hogy a kir. tábla felülvizsgálati tanácsát éppen e fontos ügyben nem a tanácselnök vezette, bár éppen nagy vasúti gyakorlattal birt bírák és tanácstagok voltak béhíva.

Nem volt tehát más hátra, mint hogy a vasutak a kérdést rendes írásbeli per útján a Curia elé terjeszték. Az írásbeli perek lassú, de nem méltóságos lépésekben haladtak; ezen 1000 koronán felüli pereket a felperesek nem akarták egyhamar döntés elé terjeszteni; a kereskedelmi és váltótörvényszék elsőfokban elutasította a felpereseket, a másodfok ezt helybenhagyta, úgy hogy a per a kir. Curia elé került. A Curia a vasút álláspontját fogadta el, a felpereseket elutasította, de a hirdetési kérdésben oly álláspontot foglalt el, amely a felpereseknek kedvezett – az 1909. évi március utáni szállítmányokra nézve, amikor még a Stationsgebühr díjszabási pótlékba felvéve nem volt. Ennek folytán a kir. törvényszék a felperesek által indított perekben *újból* marasztaló ítéletet hozott s ezzel a kérdés legalább egyelőre nagy összegek erejéig eldőlt.

Azonban az érdekes dolognak nincsen vége: A kereskedelemügyi miniszter ép e napokban a díjszabások kihirdetésére vonatkozó régebbi rendeletekre nézve egy interpretationális rendeletet adott ki, melynek oly íze van, mintha vissza akarna hatni. Ezzel a jogügy – úgylátszik – már a magasabb közigazgatási tanfolyamra került, a hol azt hiszem, nem Paulus és Papinianus elvei lesznek irányadók, hanem a *salus rei publicae*, amely az osztrák vasutakra nézve a felperesek elutasítása.

Ennyit a kalandos perkérdésről. De kérdezzük minden komoly jogásztól, szabad-e ezen szóról-szóra megtörtént dolgoknak kellő igazságszolgáltatás mellett előfordulniok, és kérdem azt, hogy mit tartunk egy olyan bírói gyakorlattól, mely az egyesített pereket, ha milliókra rúgnak is összegükben, visszautasítja a felsőbb bírósági ellátás szempontjából, mert „nincs egy per sem” mely 400 K, vagy 1000 koronán felüli.

Régebben minden egyes fontos kérdést peregyesítés útján fölvitte akár felperes, akár alperes a felsőbb bírósághoz, táblához vagy kúriához, a a sommás ügykörben ezen perek onnét el vannak zárva, holott tán van annyi jelentőségük, mint egy kis tartási vagy haszonbérpernek.

Ezeken az állapotokon változtatni kell, mert ezt a jogszolgáltatás prestigéje követeli.